

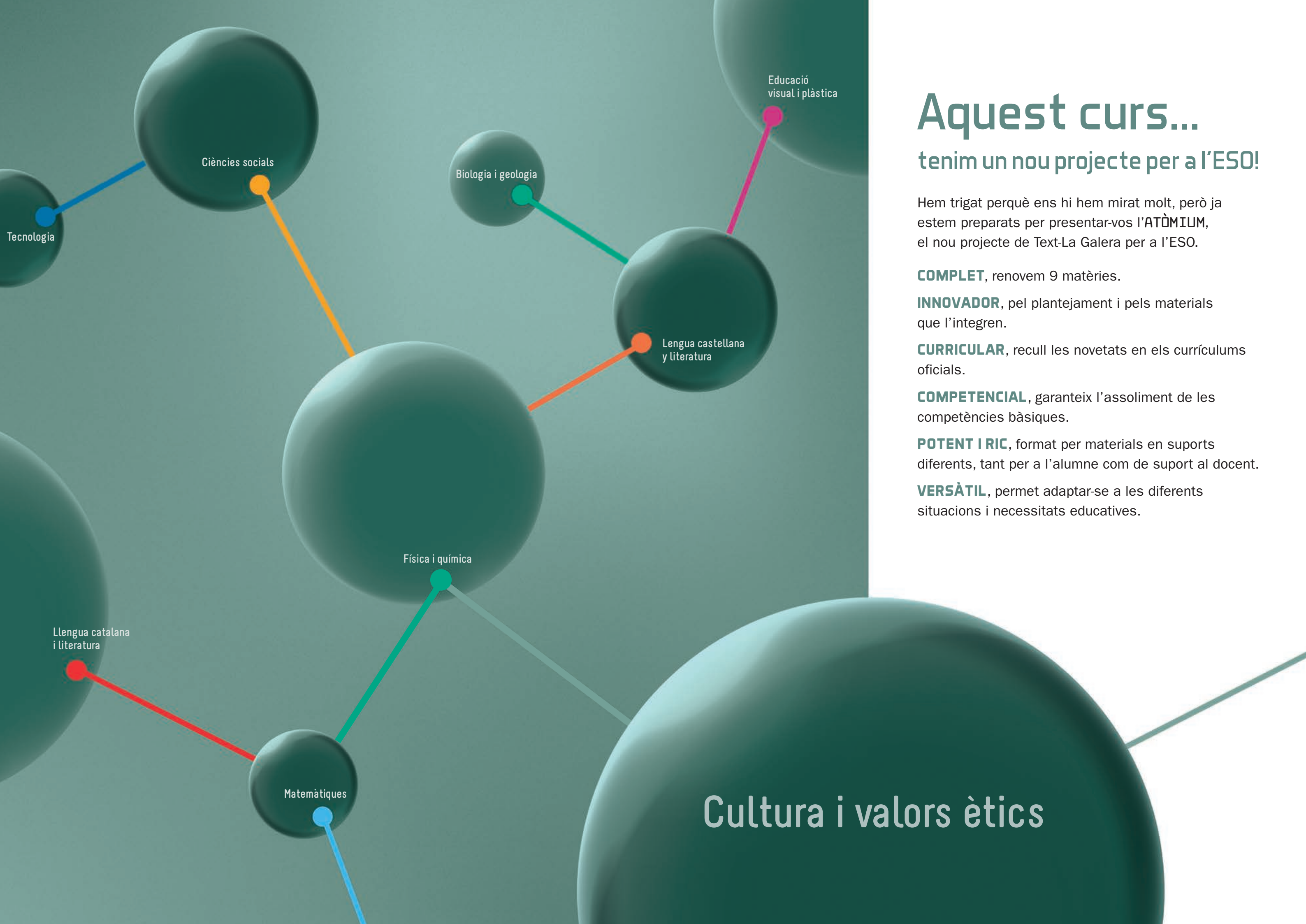
ATÒMIUM

Cultura i valors ètics

Connecta't a l'univers del coneixement

Nous materials
per a l'ESO

Aquest curs...

tenim un nou projecte per a l'ESO!

Hem trigat perquè ens hi hem mirat molt, però ja estem preparats per presentar-vos l'ATÒMIUM, el nou projecte de Text-La Galera per a l'ESO.

COMPLET, renovem 9 matèries.

INNOVADOR, pel plantejament i pels materials que l'integren.

CURRICULAR, recull les novetats en els currículums oficials.

COMPETENCIAL, garanteix l'assoliment de les competències bàsiques.

POTENT I RIC, format per materials en suports diferents, tant per a l'alumne com de suport al docent.

VERSÀTIL, permet adaptar-se a les diferents situacions i necessitats educatives.

EL PROJECTE de Cultura i valors ètics

Formen el projecte diversos materials, tant en suport paper com digital, que constitueixen un conjunt ric, potent i versàtil.

MATERIALS PER A L'ALUMNE

- **LLIBRE DE CURS**

El llibre en paper per a l'alumne té 30 sessions i és la peça central del projecte.

MATERIALS PER AL PROFESSORAT

- **GUIA DIDÀCTICA**

En paper. Amb orientacions didàctiques i gran quantitat de recursos.

- **ÀREA D'EDUCADORS**

Espai exclusiu per al professorat usuari dels nostres materials.

**LLIBRE
DE CURS**

pàgina 5

**GUIA
DIDÀCTICA**

pàgina 12

**ÀREA
D'EDUCADORS**

pàgina 13

Programació de continguts

1r 2n

DIMENSIÓ PERSONAL

- 1 Les lleis i les seves implicacions ètiques i socials.
- 2 Drets i deures en l'àmbit escolar i familiar.
- 3 El concepte de llibertat i els seus límits.
- 4 Els criteris com a fonament de la presa de decisions.
- 5 Les conseqüències de la presa de decisions.
- 6 Origen i evolució de la Declaració Universal dels Drets Humans.
- 7 Àmbits d'aplicació dels drets humans: la no-discriminació en funció de gènere, religió, ètnia...
- 8 La dignitat humana. Consideració de la igualtat.
- 9 La pluralitat cultural, política, religiosa i altres.
- 10 Poder i violència: formes (psicològiques, econòmiques...).
- 11 Imaginació i creativitat aplicades a les situacions ètiques.
- 12 La resolució de conflictes: els dilemes.

DIMENSIÓ INTERPERSONAL

- 1 El diàleg com a forma privilegiada de comunicació d'idees i de sentiments, de relació.
- 2 Les normes del diàleg: ordre, claredat, atenció, intencionalitat.
- 3 La formulació de les bones preguntes com a identificació dels problemes i les situacions.
- 4 L'origen i la construcció de prejudicis.

DIMENSIÓ SOCIOCULTURAL

- 1 La cultura grecoromana, la judeocristiana i la il·lustrada europea a l'entorn de les cosmovisions a) món, b) ésser humà.
- 2 Els principis que es desprenen de les tres cultures.
- 3 Els grans relats i la seva aportació en: literatura, pintura, escultura, música, arquitectura, dansa, teatre, cinema.
- 4 Els criteris com a fonament de la presa de decisions.
- 5 Diferència entre fins i mitjans.
- 6 La relació entre pensament i acció.
- 7 Ciència i tecnologia com a àmbit de debat ètic (bioètica...).
- 8 El medi natural i les seves aplicacions (ètica del consum, medi ambient).
- 9 Les normes i els criteris del treball en grup i en equip.
- 10 Valors i actituds a partir d'un sistema democràtic: solidaritat, bé comú, compromís, diàleg.

3r 4t

DIMENSIÓ PERSONAL

- 1 Drets i deures en l'àmbit escolar, familiar i social.
- 2 Ètiques materials i ètiques formals com a fonament del principi de llibertat i autonomia.
- 3 Fonamentació ètica dels drets humans.
- 4 Àmbits d'aplicació dels drets humans: no-discriminació en funció de gènere, religió, ètnia...
- 5 Aplicació de la diferència i causes de la diferència.
- 6 Àmbits d'actuació de poder i violència. Actituds de tolerància, solidaritat, compromís i les seves manifestacions externes.
- 7 La millora i la innovació com a estímul de l'avenç col·lectiu.
- 8 Codis deontològics professionals i empresarials com a concreció de l'ètica aplicada.

DIMENSIÓ INTERPERSONAL

- 1 Els valors del diàleg: comprensió, exclusió de la violència, cooperació, participació.
- 2 La cultura de la pau. Models i exemplificacions de la cultura de la pau.
- 3 La resolució de conflictes. Estratègies: mediació, conversa, negociació.
- 4 El dubte com a inici de la reflexió per a la recerca de la veritat.
- 5 Les fases del mètode argumentatiu: percepció, pregunta, anàlisi, relació, síntesi, projecció.
- 6 Els prejudicis més habituals en el nostre context.

DIMENSIÓ SOCIOCULTURAL

- 1 La cultura grecoromana, la judeocristiana i la il·lustrada europea a l'entorn de les cosmovisions: a) món, b) ésser humà, c) història, d) divinitat.
- 2 Els principis que es desprenen de les tres cultures.
- 3 Els principis i valors que perviuen en els nostres dies.
- 4 Les diferents teories ètiques i els criteris de vida a Occident. Ètiques materials: eudemonisme, hedonisme, cristianisme. Ètiques formals: kantiana, existencialista, equitativa.
- 5 L'exercici de la política i les seves repercussions ètiques.
- 6 Els mitjans de comunicació: tractament de la informació.
- 7 Valors i actituds a partir d'un sistema democràtic: solidaritat, bé comú, compromís, diàleg.
- 8 Àmbits de cooperació: voluntariat, ONG, centres d'assistència comunitària.
- 9 La xarxa educativa en el territori: escoles, museus, sales d'art, centres artístics, biblioteques, espais.

Al final del llibre trobareu el text de la Declaració Universal dels Drets Humans, adoptada i proclamada per l'Assemblea de les Nacions Unides el 10 de desembre de 1948.

Dimensió personal

Ajuda els alumnes a actuar amb autonomia en la presa de decisions i ser responsables dels propis actes, i a mostrar actituds de respecte actiu envers les altres persones, cultures, opcions i creences.

El llibre de l'alumne s'estructura en 30 sessions de treball (a raó d'una setmanal durant el curs), que pertanyen a una de les tres dimensions del currículum.

La informació s'exposa de manera clara.

Amb preguntes de reflexió, s'ajuda els nois i les noies a ser més crítics.

Pensar i decidir per un mateix

DIMENSIO PERSONAL

PER SER EL PROTAGONISTA de la teva pròpia vida i decidir en cada moment com la vols viure, has de pensar per tu mateix i has d'estar disposat a fer-ho.

No seràs un ciutadà lliure si no tens una opinió pròpia sobre els temes que afecten la vida col·lectiva. Tampoc no arribaràs a ser una persona autònoma si no t'atures a valorar per tu mateix el que creus que has de fer.

- Els nens i nenes de primària, en què són autònoms i en què no ho són?
- Avui, en quines coses tens autonomia?
- En quines t'agradaria ser més autònom?
- En quines encara no ets autònom?
- Què té a veure l'autonomia amb la majoria d'edat?
- Què pots fer quan ets major d'edat?

- Contesta aquestes preguntes:
- Quina diferència hi ha entre "fer el que vols" i "votar el que fas"?
 - Què opines de l'afirmació: "Ser autònom està molt bé, així puc anar a la meua"?
 - Creus que és possible ser autònom i fer una cosa que et costa o que no tens ganes de fer?

Fes un escrit en què expliquis amb les teves paraules per què l'autonomia requereix llibertat, reflexió i responsabilitat.

Arribar a ser autònom

L'**autonomia** és una capacitat que s'adquireix. No es neix autònom, s'hi arriba a poc a poc. Els nadons no podrien viure sense l'ajuda de la família, depenen dels pares. En canvi, els nens i nenes ja poden fer moltes coses pel seu compte, però les decisions més importants encara les prenen els adults. A mesura que es fan grans, els pares els deixen decidir més coses. Ho fan perquè ja han après a pensar per si mateixos: són autònoms. Als divuit anys, amb la majoria d'edat, s'aconsegueix l'autonomia jurídica, és a dir, s'obtenen tots els drets i totes les responsabilitats que reconeix la llei.

Què és l'autonomia?

L'autonomia és la capacitat que permet a les persones prendre per si mateixes les decisions que afecten la seva vida, i fer-ho de manera reflexiva i responsable. Així doncs:

- L'autonomia és llibertat per prendre les pròpies decisions.
- L'autonomia és reflexió per prendre les pròpies decisions sense precipitar-se.
- L'autonomia és responsabilitat per decidir sense perjudicar ningú.

Com es pot pensar i decidir per un mateix?

Ser autònom no vol dir acceptar la primera opinió que et passa pel cap. Vol dir estar convençut del que s'ha de fer perquè s'ha pensat amb deteniment. Quan s'ha pres una decisió, es tenen moltes ganes de dur-la a terme amb empena.

Prendre una decisió de manera autònoma suposa...

1. NO PRECIPITAR-SE. No deixar-se emportar pel primer impuls, ni acceptar sense pensar les decisions que els altres et proposen.

2. RECOLTAR TOTES LES IDEES. Pensar la pròpia opinió i buscar opinions de tantes persones com puguis, sobretot si no penses igual que tu.

3. REFLEXIONAR. Pensar i valorar totes les idees fins a arribar a una posició pròpia que creguis que és correcta.

4. FER EL QUE HAS DECIDIT. Quan has pres una decisió, has de pensar com la duràs a terme i, finalment, l'has de realitzar.

SESSIÓ 3

Per entrenar-se...

Individualment, penseu i feu aquestes activitats en el vostre quadern:

1. Explica una situació en què vas prendre una decisió important i complicada.
2. Anota tots els punts de vista diferents que tu o altres persones mantenieu.
3. Per a cada opinió, anota les raons que hi veus a favor i en contra.
4. Digueu quina hauria estat avui la teva decisió i explica per quins motius. (Per exemple: triar el batxillerat que faràs; continuar o no amb la teva parella; en cas de separació dels pares, decidir entre anar a viure amb el pare o amb la mare; fixar o no per un equip esportiu molt exigent.)

Hem dit que per ser autònom "cal reflexionar fins a arribar a una posició pròpia que creguis correcta". Però què significa una posició correcta? Què fa que una posició sigui correcta? Com sabem que una decisió és correcta?

1. Escriviu, individualment, cinc línies per argumentar el que penseu.
2. Feu grups de sis, poseu en comú les respostes i discutiu-les.
3. Per acabar, cada grup ha d'explicar a la resta de la classe el que ha debatut i els dubtes que han sorgit.

Imagina't una vida sense prendre decisions. Creus que te'n sortiries?

El color blau indica que la sessió pertany a la dimensió personal.

En qualsevol moment l'alumne sap quina sessió està treballant i a quin bloc o dimensió pertany.

Les activitats proposen buscar solucions innovadores i generar possibles alternatives davant situacions ètiques i filosòfiques.

La sessió sempre acaba amb un contrapunt de reflexió.

Dimensió interpersonal

En aquesta dimensió es fomenta el diàleg com a reconeixement de l'altre per a l'exercici d'actituds intel·lectuals (d'exploració, de recerca de criteris, de racionalitat, d'acceptació de la pluralitat, de flexibilitat) i afectives (de consideració, de confiança, d'autocontrol).

La sessió comença amb una breu introducció al tema.

Els alumnes aprendran a aplicar el diàleg i a exercitar totes les habilitats que comporta per a resoldre conflictes i per a propiciar la cultura de la pau.

DENIP: Dia Escolar de la No-violència i la Pau

DIMENSIO INTERPERSONAL

ELS CONFLICTES BÈL·LICS arreu del món i les situacions de violència presents en la nostra quotidianitat posen de manifest la dificultat que tenim les persones per crear una convivència pacífica.

Els gestos a favor de la pau són constants. Moltes institucions, ONG, organismes oficials i personatges públics es declaren a favor de la pau. També les escoles es volen implicar en la construcció d'un món més just i pacífic.

Missatge del DENIP

- L'amor universal és millor que l'egoisme.
- La no-violència és millor que la violència.
- La pau és millor que la guerra.

- Què et suggereix la paraula *pau*?
- Què en saps, del DENIP?
- Et sembla important que les escoles destinin un dia especial a la no-violència i la pau? Per què?

- Distribuiu-vos per grups i busqueu informació sobre diferents esdeveniments de la vida de Gandhi. Després, poseu en comú els vostres treballs.

Què se celebra en el DENIP?

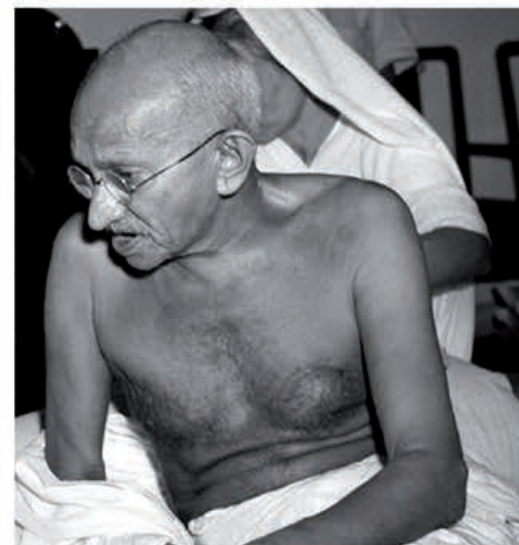
Cada any, des de 1964, el dia 30 de gener se celebra el **Dia Escolar de la No-violència i la Pau** (DENIP) en memòria de la mort de Gandhi, l'home que amb la seva lluita pacífica va aconseguir la independència del seu país, l'Índia. L'any 1993, la UNESCO va reconèixer la festa i va convertir el 30 de gener en el Dia Mundial de la No-violència i la Pau.

Mohandas Karamchand Gandhi

Conegut amb el títol honorífic de **mahatma**, que significa "gran ànima", la vida d'aquest pensador i polític indi va estar marcada per la defensa pública i radical de la resistència pacífica i la no-violència.

Mitjançant diferents actes de desobediència civil, va lluitar enèrgicament a favor de la independència de l'Índia del domini britànic. Una vegada aconseguida, va intentar reformar la societat del seu país, va apostar per integrar la població més desafavorida i va desaprovar els conflictes religiosos entre musulmans i hindús. Va recórrer a les vagues de fam com a mitjà de pressió contra el poder, com a forma de lluita per detenir la violència o cridar l'atenció de la població.

Va morir assassinat el 30 de gener de 1948 a l'edat de 78 anys.

El DENIP a les escoles i els centres de secundària

La finalitat del DENIP és afavorir una educació permanent per a la concòrdia, la tolerància, la solidaritat, el respecte als drets humans, la no-violència i la pau. La seva celebració a les escoles no té un format únic ni establert *a priori*. Cada escola decideix quins actes realitza i de quina manera se suma al DENIP. És per això que es tracta d'una festa singular, diversa i creativa.

ACCIONS DUTES A TERME ALS CENTRES EDUCATIS

- Concerts a favor de la pau, en què diferents cursos seleccionen i interpreten peces musicals vinculades amb la pau.
- Obres de teatre, en què s'escenifiquen guions vinculats amb el tema de la pau i la no-violència amb guions coneguts o creats pels alumnes.
- Treballs sobre la figura de Gandhi i d'altres personatges públics que han destacat per la seva aportació a favor de la pau.
- Recitals de poesies i concursos literaris relacionats amb la pau.
- Marxes pacífiques i emblemàtiques per reivindicar algun dret de la Declaració Universal de Drets Humans.
- Treballs des de l'àrea de plàstica destinats a recordar als alumnes i a les famílies la figura de Gandhi.
- Organització d'un festival de cinema relacionat amb el tema de la pau.
- Projectió d'una pel·lícula sobre la vida de Gandhi i debat posterior.
- Exposicions fotogràfiques en les quals es denuncien diverses situacions de violència: conflictes armats, violència domèstica, maltractament dels infants, violència al carrer o violència en els mitjans de comunicació.

SESSIÓ 16

Distribuiu-vos per grups els conceptes següents: concòrdia, tolerància, solidaritat, respecte als drets humans, no-violència, pau. Després, contesteu:

- En quines situacions és important aquest valor?
- Quines altres paraules tenen un significat semblant? I contrari?
- Per què és bo aquest valor? Quin profit en treu la persona que el manifesta?
- Què pot passar si una persona el manifesta en excés?

Activitats

1. Llegiu aquestes frases de Gandhi i comenteu la que us sembli més significativa. Després, proveu cadascú de vosaltres d'escriure un pensament sobre la pau de manera concisa. Podeu penjar els vostres escrits en algun lloc visible de la classe.
 - No hi ha camí per a la pau; la pau és el camí.
 - La nostra recompensa es troba en l'esforç i no pas en el resultat. Un esforç total és una victòria completa.
 - La violència és la por vers als ideals dels altres.
 - Ningú no pot fer el bé en un espai de la seva vida mentre fa mal en un altre. La vida és un tot indivisible.
 - No deixis que mori el sol sense que hagin mort els teus rancors.
2. Distribuiu-vos per grups i penseu activitats concretes per celebrar el Dia de la No-violència i la Pau.

LA CELEBRACIÓ del DENIP al teu centre creus que ha fet canviar el teu punt de vista respecte de la violència?

El color taronja indica que la sessió pertany a la dimensió interpersonal.

Les activitats i preguntes proposades permeten que els nois i les noies es qüestionin els temes i aprenguin a fer servir l'argumentació per a superar prejudicis i consolidar el pensament propi.

Sempre s'acaba la sessió amb una reflexió o conclusió.

Dimensió sociocultural

En les sessions d'aquesta dimensió, els alumnes aprendran a comprendre i a valorar el nostre món a partir de les arrels culturals que l'han configurat, i a analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.

Igual que en les altres dues dimensions, després d'una breu introducció o presentació, la informació s'exposa estructuradament i clarament.

Els valors heretats de l'antiguitat

DIMENSIO SOCIOCULTURAL

ELS VALORS I MODELS de l'antiga Grècia i de les tradicions bíbliques són dues de les fonts que podem trobar en la nostra societat avui.

L'evolució de la història fa que aquests elements no es conservin de la mateixa manera que a l'antiguitat, però si ens hi fixem no és difícil de reconèixer-los: hi són presents de noves maneres que ens mostren com els éssers humans del passat i del present no som, en el fons, tan diferents.

Els valors del món clàssic grec

La Grècia clàssica va veure néixer un gran nombre de conceptes, valors i models que avui continuen donant joc en les nostres vides. La seva cosmovisió, basada en el convenciment que **podem entendre el món amb els recursos de la nostra raó**, és un dels fonaments del pensament científic, que ara apliquem a la comprensió dels fenòmens naturals.

Els ideals sobre l'ésser humà que van aparèixer en l'antiga Grècia també tenen els seus correlats en la societat actual:

- El **model del guerrer homèric**, que buscava la glòria i es mesurava ell mateix en la lluita física, es pot reconèixer avui, per exemple, en els **esportistes d'elit**, que competeixen per la victòria i que moltes vegades aconsegueixen fama i admiració com a herois moderns.
- També l'ideal del **savi dedicat al coneixement** és viu, i es valora el **paper dels científics** com a col·lectiu i també en figures individuals de gran prestigi.
- La **dimensió social** de l'ésser humà és avui dia tan important com a l'antiguitat o encara més. El paper dels **polítics i governants** és moltes vegades objecte de crítica, i no és estrany que hi hagi qui, descontent, consideri que el millor és despreocupar-se'n i viure centrat en el seus **interessos individuals**, a la recerca d'una vida còmoda, plaent i segura.

Els models del llegat judeocristià

La visió actual de l'origen i de la naturalesa del món físic prové del desenvolupament científic, que des del Renaixement ha tingut un paper central en la nostra cultura. En aquest sentit, la cosmovisió judeocristiana ha quedat allunyada de la que s'accepta avui.

Tot i així, alguns dels seus trets encara tenen ressò en l'actitud amb què els humans tractem la natura: la idea que **l'ésser humà està destinat a ser l'amo de la creació** es manifesta en **l'explotació dels recursos**, de vegades desmesurada.

Al mateix temps, l'ideal del **Paradis perdut** enllaça amb l'actitud de responsabilitat i sensibilitat vers l'harmonia de la natura, que es troba en la **consciència ecològica** creixent.

Els valors de les religions jueva i cristiana continuen presents, per descomptat, entre els **creients** de totes dues. Les diferents comunitats jueves i esglésies cristianes continuen mantenint els valors recollits en el seus textos sagrats, que serveixen de guia als seus fidels.

A la vegada, valors com **l'amor al proïsme i l'altruisme**, que es consideren el nucli del model de vida d'aquestes religions, són ben presents en l'activitat de les **organitzacions no governamentals (ONG)**, encara que no estiguin vinculades a cap grup religiós.

D'altra banda, en el cas del cristianisme, la idea que **tots els éssers humans són iguals** als ulls de Déu troba el seu correlat, fora de l'àmbit religiós, en moviments com els que lluiten **contra qualsevol mena de discriminació**, com ara el racisme o el masclisme, encara presents en les nostres societats.

Els parcs i les reserves naturals són espais protegits amb l'objectiu de preservar la riquesa de determinats territoris i impedir-ne l'explotació indiscriminada.

Pots trobar informació sobre la xarxa d'espais protegits de Catalunya en la pàgina web següent: <http://parcsnaturals.gencat.cat>.

• Coneixes alguna ONG? Fes una cerca d'informació a Internet i explica quins són els seus objectius, com va començar la seva activitat i en quins àmbits l'exerceix.

En general, es pot dir que molts d'aquests valors i models de comportament han estat assumits per la societat, encara que no necessàriament amb la seva càrrega religiosa.

EN LA SOCIETAT ACTUAL ES CONSERVEN VALORS que tenen les seves arrels en les tradicions judeocristiana i de l'antiga Grècia, adaptats als canvis històrics. Encara que els models poden ser diferents, podem reconèixer que hem heretat d'aquestes cultures.

SESSIÓ **23**

El color verd indica que la sessió pertany a la dimensió sociocultural.

El coneixement de les activitats de diferents organitzacions els pot portar a participar en activitats de servei comunitari i de col·laboració, i a fomentar actituds de compromís i democràtiques.

Cada doble plana es tanca amb una conclusió o reflexió final.

El llibre està curosament il·lustrat i documentat.

Una eina que t'ajuda en la teva tasca docent

Les guies didàctiques del projecte ATÒMIUM es publiquen en paper (acompanyades d'un CD per al treball OFF LINE) i estan disponibles també a l'Àrea d'Educadors.

S'hi reproduueixen les pàgines del llibre de l'alumne.

Amb orientacions didàctiques per a cada sessió.

Amb les solucions argumentades.

Les guies contenen varietat de recursos.

Per a cada sessió i bloc, disposeu de:

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

ENLLAÇOS

PROGRAMACIONS (WORD I PDF)

VÍDEOS I INTERACTIUS

DOCUMENTS

SOLUCIONS

Un espai on trobaràs tots els teus recursos

L'Àrea d'educadors és un espai exclusiu per al professorat usuari dels materials de Text-LaGalera.

Registra't i accedeix a la teva biblioteca i a tots els recursos i serveis exclusius.

Contacte directe amb l'editor del teu llibre per aclarir qualsevol dubte.

Biblioteca personal amb accés directe a tots els teus llibres.

Un web viu que incorpora regularment recursos nous vinculats a l'actualitat.

ENTRA I MIRA EL VÍDEO DE PRESENTACIÓ

<http://educadors.text-lagalera.cat/>

PER A MÉS INFORMACIÓ:

laGalera

Un segell del Grup Enciclopèdia Catalana

Josep Pla, 95
08019 Barcelona
Tel. 902 500 611
Fax. 935 057 569
text-lagalera@grec.cat
www.text-lagalera.cat

